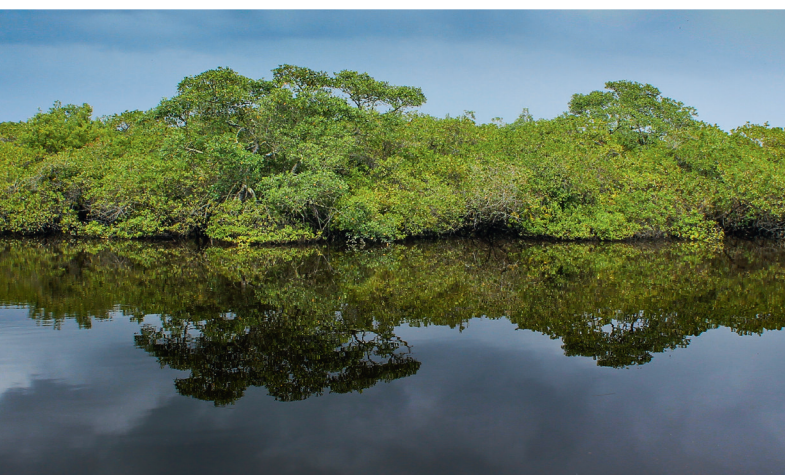

Dejstva o mokriščih in vodi

Vodna kriza se pogloblja in pomanjkanje vode ogroža naš planet ter njegove prebivalce. Porabimo veliko več vode, kot je narava lahko obnovi, istočasno pa tudi uničujemo ekosistem, od katerega so najbolj odvisni voda in vsa živa bitja – mokrišča.

Kakšno vlogo imajo mokrišča?

Sladkovodna in slana mokrišča ohranjajo pri življenju ljudi in naravo. Zaradi svojih naravnih značilnosti s številnimi ekosistemskimi storitvami podpirajo družbeni in gospodarski razvoj:

Shranjujejo in čistijo vodo

- Mokrišča zadržujejo in zagotavljajo večino naše sladke vode.
- Naravno filtrirajo onesnaževala in tako zagotavljajo neoporečno pitno vodo.

Skrbijo za našo prehrano

- Gojenje vodnih organizmov je najhitreje rastoča panoga v proizvodnji hrane, samo s celinskim ribolovom v sladkih vodah so leta 2018 zagotovili 12 milijonov ton rib.
- Riževa polja letno nahranijo 3,5 milijarde ljudi.

Podpirajo globalno gospodarstvo

- Mokrišča kot najdragocenejši ekosistem omogočajo storitve v vrednosti 39 bilijonov evrov na leto.
- Zaslužek več kot milijarde ljudi je odvisen od mokrišč.

Zagotavljajo dom naravi

- 40 % vseh vrst na svetu živi in se razmnožuje v mokriščih. V sladkovodnih mokriščih vsako leto odkrijejo okoli 200 novih ribjih vrst.
- Na koralnih grebenih domuje 25 % vseh morskih vrst.

Skrbijo za našo varnost

- Mokrišča ščitijo pred poplavami in nevihtami, saj vsak aker mokrišča vpije do 16,85 milijona litrov poplavne vode.
- Mokrišča pripomorejo k uravnavanju podnebja, saj šotišča skladiščijo dvakrat toliko ogljika kot gozdovi, ogromne količine ogljika pa shranijo tudi slana močvirja, mangrove in rastišča morske trave.

Imamo omejene količine vode, trenutno naša raba vode ni trajnostna

Tri dejstva o vodi

- Delež sladke vode je samo 2,5 % vseh zalog vode na Zemlji, večinoma shranjene v ledenikih, ledeniških pokrovi in podzemnih vodonosnikih.
- Manj kot 1 % sladke vode je mogoče uporabiti.
- Reke in jezera shranijo le 0,3 % površinske vode

Poraba vode

Vsak dan porabimo 10 milijard ton vode:

- 70% za pridelavo hrane,
- 22% za industrijske in energetske namene.
- Poraba vode se je v 100 letih povečala šestkrat, vsako leto se poveča za 1 %.

Vodna kriza

Rast prebivalstva, širjenje mest in razne oblike rabe ustvarjajo neizmeren pritisk na mokrišča in njihovo vodo:

- Skoraj vsi svetovni sladkovodni viri so ogroženi, pri čemer ima 82 % svetovnega prebivalstva zaradi velike onesnaženosti virov težave pri oskrbi z vodo.
- 2,2 milijarde ljudi nima dostopa do neoporečne pitne vode, kar povzroča letne gospodarske stroške v vrednosti 214,5 milijard EUR.
- Z 1,3 milijarde ton hrane, ki se letno zavrže v proizvodni verigi od vil do vilic, se zavrže tudi količina vode, ki je enakovredna letnemu pretoku najdaljše evropske reke Volge
- Leta 2017 je bilo pomanjkanje vodnih virov ključni dejavnik spopadov v najmanj 45 državah.
- Do leta 2050 bo za 10 milijard ljudi treba zagotoviti 70 % večjo proizvodnjo hrane in za to bo potrebne 14 % več vode.

Posledice izgube mokrišč

Naša vse večja poraba vode pomeni, da je manj vode za naravo. Izginjanje mokrišč in njihovo onesnaževanje sta še poglobila vodno krizo, in pomanjkanje vode ogroža vsa živa bitja:

- Od leta 1700 je izginilo skoraj 90 % mokrišč na svetu, obstoječa pa še vedno izginjajo trikrat hitreje od gozdov.
- 25 % vseh mokriščnih vrst ter eni od treh sladkovodnih vrst grozi izumrtje.
- V sušnih regijah podnebne spremembe še dodatno zmanjšujejo količino površinskih in podzemnih voda, kar se odraža v vedno hujši tekmi za vodo.

Ponujamo pet rešitev

Da bo dovolj vode za naravo in za naše potrebe:

- prenehajmo uničevati mokrišča, jih ohranjamo in obnavljamo,
- ne zajezimo rek in ne izčrpavamo vodonosnikov,
- zmanjšajmo onesnaževanje in očistimo sladkovodne vire,
- povečajmo učinkovito rabo vode in preudarno rabimo mokrišča,
- vodo in mokrišča vključimo v razvojne načrte in upravljanje z naravnimi viri.

Celostno gospodarjenje z vodami v Južni Afriki

Prepoznavanje in razumevanje vrednosti 22 strateških vodnih virov, ki so temeljnega pomena za vodne in gospodarske potrebe Južne Afrike, so privedle do skoraj 50 celostnih posegov v vodne režime, s ciljem, da se poveča zaloga vode, izboljša njeno kakovost in okrepi gospodarski razvoj. Čeprav vodni viri pokrivajo le 8 % državnega ozemlja, zagotavljajo polovico zalog površinskih voda v državi za oskrbo 51 % prebivalstva in 64 % gospodarskih dejavnosti. Primeri ukrepov med drugim so:

- vključitev mokrišč in vodne infrastrukture v gospodarjenje z vodami za boljšo oskrbo Durbana in Pietermaritzburga;
- zavarovanje rečnega ekosistema Umzimvubu od izvira do morja z obnavljanjem in upravljanjem območja ob podpiranju gospodarskega razvoja;
- izboljšanje kakovosti vode reke Berg, ki z vodo oskrbuje nenasitni Cape Town in okoliška kmetijska območja, ki 70 % svojih pridelkov izvažajo v Evropo.

Primeri dobre prakse v svetu:

Model obnove mokrišč v Združenem kraljestvu

Največja obnova obalnih mokrišč, ki je zajela 670 hektarjev vodne pokrajine s slanimi močvirji, lagunami in muljastimi poloji na otoku Wallasea, je bila zasnovana tako, da zagotavlja dolgotrajno protipoplavno zaščito, ki upošteva podnebne spremembe in dviganje morske gladine. S to vzorčno naravno rešitvijo in dejavnim upravljanjem so s tremi milijoni ton odpadne londonske gline obnovili mokrišča na melioriranih kmetijskih površinah.

Slana močvirja blažijo valove in zmanjšujejo pritisk na starodavne morske nasipe, medtem ko vodne zapornice uravnavajo raven vode v lagunah in s tem izboljšujejo življenjsko okolje živali in rastlin. V projektu so bila obnovljena nekatera slana močvirja v Essexu, ki so se raztezala na 30.000 ha in so v 25 letih izginila. Z njihovo obnovo je Združeno kraljestvo vzpostavilo naravno obalno protipoplavno zaščito. Poleg tega slana močvirja shranjujejo tudi velike zaloge ogljika.

ramsar@ramsar.org
www.worldwetlandsday.org

#RestoreWetlands

Svetovni dan mokrišč
2. februar 2021
Mokrišča in voda

